

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМЦІВ

СТИЛІСТИКА ТА КУЛЬТУРА МОВИ

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова та література

ОДЕСА
ОНУ
2025

**УДК 81'38+81:008](082)
С802**

Укладач:

А. П. Романченко, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

М. Л. Дружинець, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

А. В. Ковалевська-Славова, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри прикладної лінгвістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою філологічного факультету
ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 3 від 8 листопада 2023 р.*

С802 **Стилістика** та культура мови [Електронний ресурс] : електрон. метод. вказівки для здобув. першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти спец. 035 Філологія спеціалізації 035.01 Укр. мова та літ. / уклад. А. П. Романченко. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2025. – 37 с. – 0,8 МБ.

У методичних вказівках, укладених відповідно до робочої програми навчальної дисципліни, висвітлено основні відомості про курс, репрезентовано зміст і структуру дисципліни, окреслено тематику практичних занять, визначено завдання для самостійної та індивідуальної роботи, а також подано схему лексико-стилістичного аналізу, тексти для аналізу, тестові завдання, перелік питань до підсумкового контролю, а також рекомендовану літературу.

Пропоновані методичні вказівки розраховано на здобувачів 4 та 5 курсів першого рівня за спеціальністю 035 Філологія (спеціалізація 035.01 Українська мова та література).

УДК 81'38+81:008](082)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ	4
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	9
ІНДИВІДУАЛЬНІ СЕМЕСТРОВІ ЗАВДАННЯ	12
САМОСТІЙНА РОБОТА	12
СХЕМА ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ	14
ТЕКСТИ ДЛЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ	15
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	22
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	29
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	32

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Курс зі стилістики та культури мови скеровано на систематизацію знань, здобутих під час вивчення усіх розділів сучасної української мови, в аспекті формування стилістичної вправності завдяки одиницям різних мовних рівнів, набуття студентами вмінь і навичок ефективного використання стилістичних ресурсів відповідно до комунікативного завдання, ситуації мовлення, потреб спілкування. Стилiстика спирається на відоме щодо природи, семантики й форм одиниць мови, отримане під час опанування фонетики, лексикології, фразеології, словотвору, морфології та синтаксису. Стилiстика зосереджується на вивченні тих самих мовних одиниць, але а) з кута зору їхніх виражальних можливостей з опертям на мету, призначення, обставини і сфери спілкування; б) із погляду вираження інтелектуального, емоційно-експресивного, художньо-естетичного змісту мовлення; в) із погляду доцільності використання; г) із кута зору вибору серед інших.

Навчальна програма дисципліни «Стилiстика та культура мови» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР бакалавр_спеціальності 035 Філологія_спеціалізації 035.01 Українська мова та література.

Мета викладання навчальної дисципліни – ознайомити здобувачів з основними поняттями стилістики, виробити необхідні мовленнєві навички, систематизувати отримані знання з різних розділів курсу *сучасна українська мова* в аспекті стилістичних можливостей їхнього використання.

Завдання курсу:

- а) науково обґрунтувати засади, на яких базуються стилістичні норми сучасної української мови;
- б) засвоїти лексичні, фонетичні, граматичні норми в стилістичному аспекті;
- в) розкрити сутність стилістичних особливостей і фігур та прийомів;

г) спрямовувати здобувачів на свідоме практичне оволодіння стилістичними нормами й тенденціями на сучасному етапі розвитку мови.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є стилістична система української мови.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Вступ. Фонетичні, лексичні, фразеологічні засоби стилістики.
2. Граматичні засоби стилістики. Стилiстичні фігури і прийоми.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (з них лекцій – 18/10, практичних занять – 18/6, самостійної роботи – 54/74), що становить 3 кредити ЄCTS.

Обов'язкова навчальна дисципліна складається з двох змістових модулів:

1. Вступ. Фонетичні, лексичні, фразеологічні засоби стилістики.
2. Граматичні засоби стилістики. Стилiстичні фігури і прийоми.

Комплекс методів, застосовуваних під час вивчення курсу:

словесні (лекція, пояснення, дискусія, постановка й обговорення проблемних питань); *наочні* (ілюстрації, безпосереднє спостереження, мультимедійні презентації, презентація результатів власних досліджень); *практичні* (тренувальні вправи, практичні роботи, виконання індивідуальних завдань, робота з текстами, робота зі словниками).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**: стилістичні норми літературної мови в усіх її підсистемах (фонетичній, лексико-семантичній, морфологічній та синтаксичній); принципи, технології і прийоми створення усних і писемних текстів різних стилів та жанрів; сутність стилістичних особливостей одиниць усіх мовних рівнів, а також специфіку стилістичних фігур та прийомів;

вміти: критично аналізувати й інтерпретувати факти мови, впорядковувати, класифікувати та систематизувати мовні явища різного

часу; усвідомлювати засади і технології створення текстів різних жанрів і стилів; здійснювати стилістичний аналіз текстів усіх стилів і жанрів; аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію; редагувати різножанрові тексти; застосовувати набуті знання для вдосконалення власного мовлення.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Вступ. Фонетичні, лексичні, фразеологічні засоби стилістики

Тема 1. Вступ. Стилiстика як лiнгвiстична дисциплiна.

Функцiйнi стилi

Об'єкт і предмет стилістики. Власне стилістичні методи дослідження. Структура стилістики. Операційні поняття та основні категорії. Поняття про функційні стилі, їхнє призначення, основні ознаки стилю й головні мовні ознаки. Культура усного й писемного мовлення. Орфоепічно-акцентні мовні норми.

Тема 2. Українська фоностилістика

Поняття про фоностилістику. Евфонія. Евфонічні засоби української мови. Звукосимволізм, звуковідтворення та звуконаслідування. Звукова організація мови (анафора, епіфора, анепіфора, епанафора, алітерація, асонанс, логогриф) та її стилістичне навантаження.

Тема 3. Лексичні засоби стилістики

Лексичні засоби стилістики. Лексика як один із найважливіших об'єктів стилістики. Стилiстичне навантаження слова в лексичнiй системi української мови. Стилiстично-функцiйна диференцiацiя словникового складу української

літературної мови. Стилістичне використання архаїзмів, історизмів, неологізмів. Стилістичні можливості діалектної, розмовно-просторічної лексики. Стилістичне вживання іншомовної лексики. Стилістично обмежена лексика: професійно-виробнича, термінологічна. Емоційно-експерсивна лексика та її стилістичні можливості.

Тема 4. Стилістика лексико-семантичних груп слів

Лексико-семантичні групи слів та їхня стилістика. Стилістична специфіка української лексичної синоніміки. Омонімія та її стилістичні можливості. Стилістичне вживання паронімів. Стилістичні властивості антонімів. Стилістичний потенціал полісемії.

Тема 5. Полісемія і тропіка

Стилістичний потенціал полісемії. Тропи як асоціативно-образні елементи художнього мовлення. Класифікація тропів. Метафора, метонімія, синекдоха як стилістичні засоби виразності мови. Стилістичне використання багатозначності.

Тема 6. Фразеостилістика: узуальні фразеологізми

Фразеологічні засоби стилістики. Стилістична класифікація та навантаження. Стилістичні можливості узуальних фразеологізмів. Розмовно-побутові фразеологізми та їхнє стилістичне використання. Стилістичне застосування фольклорних та народнопоетичних фразеологізмів. Книжні фразеологічні одиниці, їхнє вживання в різних стилях.

Тема 7. Фразеостилістика: трансформовані фразеологізми

Поняття про фразеотрансформи та фразеоваріанти. Лексичні, граматичні та лексико-граматичні варіанти фразеологізмів. Трансформація фразеологізмів. Стилістичні можливості узуальних та трансформованих фразеологізмів у різних стилях.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Граматичні засоби стилістики.

Стилістичні фігури і прийоми

Тема 8. Словотвірні та граматичні засоби стилістики

Стилістичні функції словотвірних засобів. Стилістичні функції морфологічних засобів. Стилістичний потенціал засобів словотворення іменників, прикметників. Словотвір інших частин мови. Стилістичні особливості граматичних категорій роду, числа, відмінкових форм. Особливості вживання кличного відмінка. Стилістика паралельних форм відмінків іменників та прикметників. Стилістична роль повних, коротких і нестягнених форм прикметників. Стилістичні властивості часу і способу дієслова. Стилістика видових форм дієслова. Специфіка використання збірних числівників. Синонімія кількісних і збірних числівників. Стилістика переносних значень особових займенників. Виразальні можливості паралельних форм займенників.

Стилістичні функції синтаксичних засобів. Стилістика словосполучень. Стилістичні особливості комунікативних різновидів речень. Стилістика односкладних речень. Стилістика ускладнених речень. Стилістична роль складних речень у різних стилях мови.

Тема 9. Стилістичні фігури та прийоми

Поняття про період, його різновиди. Форми прямої мови. Класифікація і функції стилістичних фігур мови (повтори, тавтологія, плеоназм, лейтмотив, рефрен, полісиндетон, асиндетон, ампліфікація, градація). Парцеляція, еліпс, замовчування, паліндром, риторичне питання, запитання і відповідь і їхні стилістичні можливості. Стилістичні прийоми. Прийом стилістичної детермінації, інтердепенденція, констеяція, актуалізація, стилізація, комутація.

Тема 10. Лексико-стилістичний аналіз

Завдання стилістичного аналізу. Лексико-стилістичний аналіз текстів різних функційних стилів.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1 (1/ год.)

Вступ. Стилїстика як лїнгвїстична дисциплїна. Функцїйні стилї

1. Предмет стилїстики. Власне стилїстичнї методи дослїдження.
2. Структура стилїстики. Операцїйнї поняття та основнї категорїї.
3. Поняття про функцїйнї стилї.
4. Розмовно-побутовий стиль: призначення, загальнї ознаки, мовнї ознаки.
5. Публїцистичний стиль: призначення, загальнї ознаки, мовнї ознаки.
6. Офїцїйно-дїловий стиль: призначення, загальнї ознаки, мовнї ознаки.
7. Художнїй стиль: призначення, загальнї ознаки, мовнї ознаки.
8. Конфесїйний стиль: призначення, загальнї ознаки, мовнї ознаки.
9. Культура мови.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2 (1/ 1 год.)

Українська фоностилїстика

1. Поняття про фоностилїстику: предмет та завдання.
2. Евфонїя. Евфонїчнї засоби української мови.
3. Звукосимволїзм. Звуконаслїдування та його види.
4. Звукова органїзацїя мови та її стилїстичне навантаження.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3 (2 / 1 год.)

Лексичнї засоби стилїстики

1. Лексичнї засоби стилїстики.
2. Лексика як один із найважливіших об'єктів стилїстики.
3. Стилїстичне навантаження слова в лексичнїй системї української мови.
4. Стилїстично-функцїйна диференцїацїя словникового складу української лїтературної мови.
5. Стилїстичне використання архаїзмів, історизмів, неологїзмів.
6. Стилїстичнї можливостї дїалектної, розмовно-просторїчної лексики.

7. Стилістичне вживання іншомовної лексики.
8. Стилістично обмежена лексика: професійно-виробнича, термінологічна лексика.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4 (2 / 1 год.)

Стилістика лексико-семантичних груп слів

1. Лексико-семантичні групи слів та їхня стилістика.
2. Стилістична специфіка української лексичної синоніміки.
3. Омонімія та її стилістичні можливості.
4. Стилістичне вживання паронімів.
5. Стилістичні властивості антонімів.
6. Стилістичний потенціал полісемії.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5 (2 / 1 год.)

Полісемія і тропіка

1. Стилістичний потенціал полісемії.
2. Тропи як асоціативно-образні елементи художнього мовлення.
3. Метафора, метонімія, синекдоха як стилістичні засоби виразності мови.
4. Основні прийоми стилістичне використання багатозначності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6 (2 / год.)

Стилістика узуальних фразеологізмів

1. Фразеологічні засоби стилістики.
2. Стилістична класифікація та навантаження.
3. Стилістичні можливості узуальних фразеологізмів.
4. Розмовно-побутові фразеологізми та їхнє стилістичне використання.
5. Стилістичне застосування фольклорних та народнопоетичних фразеологізмів.
6. Книжні фразеологічні одиниці, їхнє вживання у різних стилях.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7 (2 / год.)
Стилістика фразеоваріантів та фразеотрансформів

1. Поняття про фразеотрансформи та фразеоваріанти.
2. Лексичні, граматичні та лексико-граматичні варіанти фразеологізмів.
3. Трансформація фразеологізмів.
4. Стилістичні можливості узуальних та трансформованих фразеологізмів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8 (2 / год.)
Словотвірні та граматичні засоби стилістики

1. Стилістичні функції словотвірних засобів.
2. Стилістичні функції морфологічних засобів.
3. Стилістичний потенціал засобів словотворення іменників, прикметників.
4. Словотвір інших частин мови.
5. Стилістичні особливості граматичних категорій роду, числа, відмінкових форм.
6. Стилістичні функції синтаксичних засобів. Стилістика словосполучень.
7. Стилістичні особливості комунікативних різновидів речень.
8. Стилістика односкладних речень.
9. Стилістика ускладнених речень.
10. Стилістична роль складних речень у різних стилях мови.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9 (4 / год.)
Стилістичні фігури та прийоми

1. Поняття про період. Його різновиди та специфіка.
2. Форми прямої мови.
3. Класифікація і функції стилістичних фігур мови (повтори, тавтологія, плеоназм, лейтмотив, рефрен, полісиндетон, асиндетон, ампліфікація, градація).
4. Парцеляція, еліпс, замовчування, паліндром, риторичне питання, запитання і відповідь і їхні стилістичні можливості.
5. Стилістичні прийоми.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10 (/ 2 год.)

Лексико-стилістичний аналіз

1. Завдання стилістичного аналізу.
2. Схема аналізу.
3. Лексико-стилістичний аналіз текстів.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ СЕМЕСТРОВЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне самостійне завдання складається з двох видів роботи, що здобувачі виконують упродовж семестру.

1. Кожен здобувач має підготувати презентацію для рубрики «За і проти» та репрезентувати її на практичному занятті.

2. Обговорити запропоновані лексичні / стилістичні варіанти з одногрупниками під час доповіді, за необхідності організувати дискусію, роботу в команді та самостійно.

Під час оцінювання враховується добір матеріалу та відсутність його візуалізації в інтернеті. Робота оцінюється 10 балами.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема 1. Вступ. Стилістика як лінгвістична дисципліна.

Функційні стилі (4/7 год.)

1. Опрацювання лекційного матеріалу та основної літератури (№ 5).
2. Підготовка до практичного заняття.
3. Добір текстів різних функційних стилів.

Тема 2. Українська фоностилістика (5/6 год.)

1. Опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури (№ 3).
2. Підготовка до практичного заняття.

3. Редагування засобів милозвучності в масмедійному тексті.
4. Презентація власної рубрики «За і проти» (1–2 студенти).

Тема 3. Лексичні засоби стилістики (4/6 год.)

1. Опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури (№ 7, с. 259–288).
2. Підготовка до практичного заняття.
3. Оформлення узагальненої таблиці словникового складу.
4. Презентація власної рубрики «За і проти» (1–2 студенти).

Тема 4. Стилiстика лексико-семантичних груп слiв (4/6 год.)

1. Опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури (№ 7, с. 289–307).
2. Підготовка до практичного заняття.
3. Презентація власної рубрики «За і проти» (1–2 студенти).

Тема 5. Полісемія та тропіка (5/6 год.)

1. Опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури (№ 7, с. 134–140, 152–138; № 13).
2. Підготовка до практичного заняття за питаннями.
3. Пошук прикладів використання полісемії зі стилістичною метою.
4. Презентація власної рубрики «За і проти» (1–2 студенти).

Тема 6. Фразеостилістика: узуальні фразеологізми (4/6 год.)

1. Опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури (№ 3).
2. Підготовка до практичного заняття за питаннями.
3. Спостереження за функціонуванням та стилістичними функціями узуальних фразеологізмів.
4. Презентація власної рубрики «За і проти» (1–2 студенти).

Тема 7. Фразеостилістика: трансформовані фразеологізми (4/7 год.)

1. Опрацювання лекційного матеріалу та основної літератури (№ 5).
2. Підготовка до практичного заняття за питаннями.
3. Спостереження за функціонуванням та стилістичними функціями видозмінених фразеологізмів.
4. Презентація власної рубрики «За і проти» (1–2 студенти).

Тема 8. Словотвірні та граматичні засоби стилістики (8/10 год.)

1. Опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури (№ 7, с. 129–133).
2. Підготовка до практичного заняття за питаннями.
3. Презентація власної рубрики «За і проти» (1–2 студенти).

Тема 9. Стилiстичні фігури та прийоми (8/10 год.)

1. Опрацювання лекційного матеріалу та основної літератури (№ 5).
2. Підготовка до практичного заняття за питаннями.
3. Пошук прикладів за темою.
4. Презентація власної рубрики «За і проти» (1–2 студенти).

Тема 10. Лексико-стилістичний аналіз (8/10 год.)

1. Підготовка до лексико-стилістичного аналізу тексту за наданою схемою.

СХЕМА ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТЕКСТУ

1. Виразне читання тексту.
2. Стилiь та підстилiь.
3. Лінгвістичний коментар (пояснення незрозумілих, рідковживаних, застарілих слів тощо).

4. Характеристика лексики з погляду сфер уживання, активності. Визначення ролі цих лексичних засобів.
5. Стилiстично нейтральна та стилiстично забарвлена лексика та її роль у тексті.
6. Стилiстичні функції та прийоми введення в текст синонімів, омонімів, паронімів та антонімів.
7. Особливості функціонування полісемічної лексики.
8. Роль питомої та запозиченої лексики.
9. Значення лексичних засобів для вираження та теми й ідеї тексту.

ТЕКСТИ ДЛЯ СТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ

Польова царівна

Надворі весна вповні. Куди не глянь – скрізь розвернулося, розпустилося, зацвіло пишним цвітом. Ясне сонце, тепле й приязне, ще не встигло наложити палючих слідів на землю: як на Великдень дівчина, красується вона в своїм розкішнім убранні... Поле – що безкрає море – скільки зглянеш – розіслало зелений килим, аж сміється в очах. Над ним синім шатром розіп'ялось небо – ні плямочки, ні хмарочки, чисте, прозоре – погляд так і тоне... З неба, як розтоплене золото, ллється на землю блискучий світ сонця; на ланах грає сонячна хвиля; під хвилею спіє хліборобська доля... Легенький вітерець подихав з теплого краю, перебігав з нивки на нивку, живить, освіжав кожну билинку... І ведуть вони між собою тиху-таємну. розмову: чутно тільки шелест жита, травиці... А згори лине жайворонкова пісня: доноситься голос, як срібний дзвіночок, – тремтить, переливається, застигав в повітрі... Перериває його перепелячий крик, зірвавшись угору; заглушає докучне сюрчання трав'яних коників, що як не розірвуться, – і все те зливається до купи в якийсь чудний гомін, вривається в душу, розбуркує в ній добрість, щирість, любов до всього... Гарно тобі, любо, весело! На серці стихають негоди, на думку не лізуть

клопоти: добра надія обгортає тебе добрими думками, бажаннями... Хочеться самому жити й любити; бажаєш кожному щастя. Недаром в таку годину – аби неділя або яке свято – хлібороби виходять на поле хліба обдивляться! (Панас Мирний).

Свідомо і відповідально

У березні стартував соціальний проєкт «Голосуйте! Ми прикриємо». На вулицях міст можна побачити банери, де військові ненав'язливо, без будь-якої політичної агітації примушують усвідомити важливість голосу кожного громадянина. Вони закликають громадян брати участь у виборах. Адже вибори – це теж фронт в умовах війни, яка не названа війною. Але ворог очевидний і загрози реальні.

Проєкт на прес-конференції в Укрінформі презентував ветеран 95-ї бригади ДШВ, голова Ради ветеранів Володимир ЛАГУТА. Зйомки проєкту, як повідомляє Міністерство України у справах ветеранів, відбувалися за участю українських військовослужбовців неподалік від самого ДАПу (Донецького аеропорту). На цьому наполог режисер проєкту Сергій ЛОЙКО.

Ідея створення такого соціального проєкту народилась у самих військовослужбовців та ветеранів. А вже завданням нашої ініціативної групи було – реалізувати цю ідею. Незалежність Україні була подарована. Тоді, коли війна була у Грузії, Молдові, Чечні, українці не зрозуміли цінності незалежності та демократії. Зараз ми платимо за таке нерозуміння», – розповіла міністр у справах ветеранів Ірина Фріз на пресконференції.

Ірина Фріз зазначила також, що ідею такої інформаційної кампанії було реалізовано спільною ініціативною групою із залученням представників Міноборони, а сам інформаційний продукт підготував фотограф і письменник Сергій Лойко.

Емоційний фактор та його значення у формуванні адаптаційних можливостей організму до інтелектуальних навантажень

Згідно з висновками експертів МОЗ, стан здоров'я населення на 50 % залежить від способу життя, котре включає в себе психічне здоров'я. До нього відносять: розум, інтелект, емоції, пізнання, мислення та інше, особливо важливу роль у підтримці та формуванні здоров'я відіграє емоційний стан, як внутрішній фактор екстреної мобілізації організму до адаптації в умовах постійного коливання зовнішнього та внутрішнього середовища. У людини, як правило, вони мобілізують не тільки фізичні, але й інтелектуальні ресурси, посилюючи увагу та її концентрацію, чутливість аналізаторів, полегшують формування пам'яті та її об'єму на певний час, усвідомлення та інші психофізіологічні можливості організму.

У свою чергу, існує така психічна функція як мислення. Це процес пізнавальної діяльності, характеризується узагальненим й опосередкованим відбиттям дійсності. Для здійснення розумової діяльності в головному мозку відбувається широка взаємодія різних його відділів, розпочинаючи від відділів кори півкуль великого мозку, лімбічної системи й закінчуючи ретикулярною формацією стовбура мозку. На тему зв'язку емоцій та мислення існує велика кількість досліджень. Дослідження С. Л. Рубінштейна, О. К. Тихомирова та інших висвітлили процес впливу емоційного фону на мислення та інтелектуальні можливості організму та дійшли до висновків, що практично всі сильні емоції гальмують свідому інтелектуальну діяльність людини. Американський дослідник У. Р. Лідер займався питаннями емоційної мотивації і вважав емоції як орган сприйняття: «...емоційні процеси можуть розглядатись як один із видів апперцептивних процесів». Таким чином, інтелектуальна оцінка несе в собі свідому форму, а емоційна – несвідому та інтуїтивну (М. Ващук, І. Щасна, Н. Глоба, О. Глоба).

Псалом 50

Помилуй мене, Боже, з великої милости Твоєї і з великого милосердя Твого прости провини мої. Особливо омий мене від беззаконня мого і від гріха мого очисти мене. Бо беззаконня моє я знаю, і гріх мій повсякчас переді мною. Проти Тебе Єдиного я згрішив і лукаве перед Тобою вчинив, отже праведний Ти в слові Твоїм і справедливий у присуді Твоїм. Ось бо в беззаконні зачатий я, і в гріхах породила мене мати моя. Бо Ти істину полюбив еси, невідоме й таємне мудрости Твоєї явив Ти мені. Окропи мене ісопом – і очищуся, омий мене – і стану біліший від снігу. Дай мені почути радість і веселість – і зрадіють кістки мої упокорені. Відверни лице Твоє від гріхів моїх і прости всі беззаконня мої. Серце чисте створи в мені, Боже, і духа праведного віднови в нутрі моєму. Не відкинь мене від лица Твого і Духа Твого Святого не відними від мене. Поверни мені радість спасіння Твого і духом могутнім укріпи мене. Навчатиму беззаконників шляхів Твоїх, і нечестиві навернуться до Тебе. Визволи мене від вини кривавої, Боже, Боже спасіння мого, і язик мій радісно славитиме правду Твою. Господи, відкрий уста мої, і язик мій сповістить хвалу Твою. Бо коли б Ти жертви забажав, приніс би я: всепалення Ти не бажаєш. Жертва Богові – це дух упокорений, серцем скорботним і смиренным Ти не погордуєш.

Ущаслив, Господи, благоволінням Твоїм Сион, і хай збудуються стіни Єрусалимські. Тоді буде угодна Тобі жертва правди, приношення і всепалення: тоді покладуть на Жертовник Твій тельців.

Лист І. Франка до О. Ф. Хоружинської

18 березня 1886 р. Львів

Дорога Олічка!

Жду я та й жду від Вас листа і, мабуть, не діждуся. Не знаю, чи Ви так зайняті (і чим)?, чи, може, – не дай боже – хорі, що нічого не напишете. А може, Ви що-небудь інше роздумали та отягаєтесь мені написати? Скажу Вам

щиро, заглянувши в Ваші очі «в них же льсти ніт», я перестав було й сумніватися о Вас, і був спокійний, і вірив кожному Вашому слову.

Але тепер, коли Ви по так довгім часі і словечком не озиваєтесь, мені мимоволі пригадуються хоч би такі Ваші слова, що серце Ваше мовчить і т. п. А може, Ви, побачивши трохи ближче і мене, і обстановку мого життя, і роздумали, що не стоїть трудитися? Бо то знаю, що коли б Ви були хоч крихітку полюбили мене, то все-таки не втерпіли б, а написали б хоч кілька слів. І вимовитись не можете, що нема об чім писати; адже ж мою обстановку Ви бачили і мусили ж якісь думки в Вас збудитися.

Не менше цікаво було б мені знати, що вийшло з Вашої переписки з дідусем після поїздки, а мовчання Ваше якраз о тім ділі утверджує мене в тім, що мусило щось нехороше вийти. Ех, Олічка, хоч, може, и не стою я Вас і Вашої любові, але я не заслужив на те, щоб Ви так мене мучили. Я розстарав уже документ (швидко буде в моїх руках), потрібний для свадьби, та не шлю його, бо не знаю, чи не застану свічки погашені. І о собі нічого більш не пишу – руки опадають, а Вам, може, й неінтересно буде й слухати. Так прощайте ж. Жду Вашого письма і вірю в те, що коли взагалі Ви змінили як-небудь свої замисли, Ви скажете мені щиро і одверто.

Ваш Іван Фр.

Стаття 10

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування. Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом.

Мова відіграє визначальну роль у процесі формування особистості людини, здобуття нею освіти, є для неї засобом повсякденного спілкування, інструментом накопичення знань, прилучення її до надбань культури,

національної самоідентифікації людини, а також, як правило, одним з головних чинників формування сучасної нації тощо. З огляду на складну історію становлення української державності та розвитку української мови, а також на те, що українську мову вважає рідною переважна більшість населення України (67,5 % населення України за даними перепису 2001 р.) Конституція визнає державною саме українську мову. Причому зазначене положення міститься у розділі I Конституції України, який закріплює основи конституційного ладу в Україні як фундаментальні принципи, що складають засади громадянського суспільства та правової державності

Державна (офіційна) мова – це мова, якій державою надано статус обов'язкового засобу спілкування у публічних сферах суспільного життя. Публічними сферами, в яких застосовується державна мова, вважаються насамперед сфери здійснення повноважень органами законодавчої, виконавчої та судової влади, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування (мова роботи, актів, діловодства і документації, мова взаємовідносин цих органів тощо). Положення Конституції України зобов'язують застосовувати державну – українську мову як мову офіційного спілкування посадових і службових осіб при виконанні ними службових обов'язків, у роботі і в діловодстві органів державної влади, представницького та інших органів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, а також у навчальному процесі в державних і комунальних навчальних закладах України (Рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 р. (справа про застосування української мови)). Порядок застосування мов відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 92 Конституції України має визначатися виключно законами України. Зараз зазначений порядок визначається Законом України від 28 жовтня 1989 р. «Про мови в Українській РСР», відповідно до ст. 11 якого мовою роботи, діловодства і документації, а також взаємовідносин державних та інших органів, підприємств, установ є українська мова.

Зазирни у мої сни (уривок)

Я зціпив зуби так, що на вилицях збурилися жовна.

– І що тепер?

– Я зараз випишу направлення, хтось із вас залишиться в лікарні.

– Ви кладете його до лікарні? – пригнічено уточнив я.

Отоларинголог скосив очі на Єву.

– Я залишуся з малим, – тихо зронила дружина.

– Добре, – він кивнув, узявся щось писати в історії хвороби й тільки тоді відповів на моє питання: – Так, ми кладемо вашого сина до лікарні. На завтра призначу аналізи і, якщо все добре, післязавтра проведемо операцію.

Я відчув, як несамохіть засмикався кадик.

– Нічого страшного, – продовжив лікар. – Поставлю дренаж, гній вийде. Через три дні хлопець буде вдома, – Мазур відірвався від написаного тексту. – Ще запитання?

– Ні, – похнюпився я.

– Операція під наркозом? – озвалася Єва.

Хірург вигнув брову, наче його здивувало, чому це Єва так цим переймається, після чого відповів запитанням на запитання:

– А як ви це собі уявляєте? Ви триматимете хлопця, поки я буду різати йому вухо?

– Я просто запитала, – крижаним тоном промовила Єва.

– Так, під загальним наркозом (М. Кідрук).

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Варіант 1

1. Комунікативний злам відбувається завдяки реченням:

- а) означено-особовим;
- б) неозначено-особовим;
- в) узагальнено-особовим;
- г) безособовим;
- г) інфінітивним;
- д) номінативним.

2. Сигнальне речення містить текст із:

- а) прямою мовою;
- б) вільною прямою мовою;
- в) невласне прямою мовою;
- г) здогадною прямою мовою.

3. Для відтворення рішучості, категоричності в публіцистиці використовуються:

- а) означено-особові речення;
- б) неозначено-особові речення;
- в) узагальнено-особові речення;
- г) інфінітивні речення;
- г) безособові речення.

4. Одним типом підрядного зв'язку поєднані словосполучення:

- а) запашна кава, кава по-турецьки, стилістичний прийом, лагідний голос;
- б) бажання вчитися, добре вчитися, вчитися мови, хочу вчитися;
- в) національна специфіка, специфіка вживання, потрібно вживати, вкрай потрібно;
- г) уважно слухати, готувати по-українськи, говорити пошепки, вряди-годи бачити.

5. Протиставний зв'язок компенсації при однорідних членах речення виражає:

- а) але;
- б) проте;
- в) однак;
- г) та (у значенні але);
- г) зате.

6. Визначте тип односкладного речення:

- а) Життя прожити – поле перейти і гори подолати, і пустелі;
- б) Туманним досвітом виходять на узлісся настороженого лісу;
- в) Кажи не кажи, а своє слово держи;
- г) Не вчи вченого їсти хліба печеного.

7. Визначте тип односкладного речення:

- а) Перестріти зло, щоб спинити, й перестріти добро, щоб підсобити;
- б) Не мудруй багато, а працею завзято;
- в) Можна вибрати друга і по духу брата, та не можна рідну матір вибирати;
- г) Немає на світі ні грому, ні вітру.

8. Не є умовою відокремлення:

- а) зворотний порядок слів;
- б) велика кількість залежних слів;
- в) наявність однорідних членів речення;
- г) синтаксична несполучуваність;
- г) додаткове значення другорядного члена речення.

9. Паралельно-членна конструкція у висновку:

- а) класичний період;
- б) обернений період;
- в) обірваний період;
- г) обрамлений період.

10. Ампліфікаційний ряд будується на :

- а) омонімії;
- б) синонімії;
- в) полісемії.

11. Для орнаментальної прози властива така стилістична фігура:

- а) лейтмотив;
- б) парцеляція;
- в) замовчування.

12. Інтонація в класичному періоді:

- а) спадно-висхідна;
- б) висхідно-спадна;
- в) рівномірна.

13. Стилістична фігура, у якій повторюються мовні елементи наприкінці суміжних синтаксем:

- а) анафора;
- б) епіфора;

- в) анепіфора;
- г) епанафора.

14. Нагромадження сполучників для логічного та емоційного виділення кожного складника висловлювання:

- а) асиндетон;
- б) ампліфікація;
- в) полісиндетон.

15. Термін „гумор” перейшов у мистецтво з:

- а) філософії;
- б) психології;
- в) медицини.

16. Виявіть зв'язок між смішним і комічним:

- а) усе смішне є комічним;
- б) усе комічне є смішним;
- в) це тотожні поняття.

17. Правило симетричної аналогії лежить в основі творення:

- а) паліндрома;
- б) періоду;
- в) парцеляції.

18. Виконує змістопідсилювальну функцію, повертає до себе увагу адресата „випадінням” з рівного ритму:

- а) період;
- б) градація;
- в) парцеляція;
- г) ампліфікація.

19. Кожен наступний компонент речення є семантично і психологічно більш насиченим та стилістично більш виразним, ніж попередній при:

- а) спадній градації;
- б) висхідній градації;
- в) ампліфікації.

20. Визначте стилістичну фігуру в поданих прикладах:

- а) Джаліль, бачу, струнко схопивсь. Як воїн (Тичина);
- б) Життя – як мерехтливий сонячний простір, як безмежна, завітчана падь Голуба (Багряний);
- в) А десь у піднебесі, далеко-далеко, аж десь-десь, аж он там, поза хмарами, реве на яструбові мотор (Остап Вишня).

21. Автор тримає читача (слухача) у полоні своїх ідей, стилістично осмислюючи слово, відтворює емоційну імпульсивність завдяки:

- а) плеоназму;
- б) замовчуванню;
- в) повтору.

22. Перехресний повтор наявний в:

- а) Готичний розцвітав трилисок, Мов хрест, мов квіт, мов псалма, мов сон (Бажан);
- б) За плечима похилими літо бабине дихає. А жита – як літа його, а літа – як жита (Олійник);
- в) Одна сльоза котилася по лиці, як перла по скалі (Стефанік).

23. Визначте основну стилістичну фігуру античної риторики в поданому прикладі:

Після довгого літнього дня, коли сонце сідає, а розпечена земля поволі скидає з себе золоті шати, коли на бліде, втомлене днем небо з'являються крадькома несмілі зорі, в останньому промінні сонця справляє грища мушва, а дивно м'яке злоторожеве повітря приймає оддаль бузкові тони і робить простори ще ширшими і ще глибшими, – Маланка з Гафійкою волочать курною дорогою утому тіла й приємне почуття скінченого дня (Коцюбинський)

24. Назвіть дві фігури, які суміщаються, а ступінь експресивності висловлення значно збільшується:

Темні тіні обступили Сергія звідусіль. Здається, хтось чатує на тебе, ось-ось налетить, схопить, задушить. Навіть гоїднувся усім тілом – тікати. Додому. У затишок. До матері (Плачинда).

25. Стилiстичний прийом, при якому відбувається заміна одних слів або форм іншими:

- а) комутація;
- б) інтердепенденція;
- в) констеляція.

Варіант 2

1. Частка мовляв уводиться в:

- а) здогадну пряму мову;
- б) напівпряму мову;
- в) вільну пряму мову.

2. Форма непрямой мови з вкрапленням дослівних уривків мовця, що передані без лапок:

- а) вільна пряма мова;
- б) невласне пряма мова;
- в) здогадна пряма мова;
- г) напівпряма.

3. Передача мовлення іншої особи із збереженням лексичних і синтаксичних особливостей від імені розповідача:

- а) ділове відтворення висловлювання;
- б) вільна пряма мова;
- в) невласне пряма мова;
- г) здогадна пряма мова;
- г) напівпряма мова.

4. Які з односкладних речень можуть уповільнювати оповідь, щоб зупинитися на деталях:

- а) інфінітивні;
- б) безособові;
- в) номінативні;
- г) особові?

5. Одним типом підрядного зв'язку поєднані словосполучення:

- а) осінній день, тепло по-осінньому, пахне осінню, приїхати восени;
- б) ліричний герой, сміхова культура, культура сміху, рідний край;
- в) матінчин борщ, українська дівчина, червона троянда, лісовий дзвіночок;
- г) летіти птахом, іти пішки, м'ясо по-французьки, шукати істину.

6. Відтінок вагання, непевності при однорідних членах речення виражає:

- а) або – або;
- б) чи – чи;
- в) чи то – чи то;
- г) хоч – хоч.

7. Визначте тип односкладного речення:

- а) В хаті зовсім посутеніло;
- б) Сподіватися на краще, однак завжди бути готовим до гіршого;
- в) Знай, шевче, своє правило, а помежи кравців не лізь;
- г) З природою треба поводитись обережно, розумно, економно.

8. Визначте тип односкладного речення:

- а) Всміхайся вікнами, біла хато, і клич гостей та й з усіх світів;
- б) Навряд чи десь по інших країнах співають так гарно й голосисто, як у нас в Україні;
- в) Полюють дикого кабана з собаками-гончаками;
- г) Від добра добра не шукають.

9. Вид непрямої мови з дослівним переказом змісту за допомогою займенника що:

- а) ділове відтворення висловлювання;
- б) вільна пряма мова;
- в) невласне пряма мова;
- г) здогадна пряма мова;
- г) напівпряма мова.

10. Виконавець дії не називається в таких односкладних реченнях:

- а) означено-особових;
- б) неозначено-особових;
- в) узагальнено-особових;
- г) безособових;
- г) інфінітивних.

11. Паралельно-членна конструкція в засновку:

- а) класичного періоду;
- б) оберненого періоду;
- в) обірваного періоду;
- г) обрамленого періоду.

12. "Очна фігура" – це:

- а) період;
- б) плеоназм;
- в) паліндром;
- г) композиційний стик.

13. Стислість, виразність, стрімкість створює:

- а) асиндетон;
- б) полісиндетон;
- в) обидві фігури.

14. Кільце строфи утворює:

- а) анафора;
- б) епіфора;
- в) анепіфора;
- г) епанафора.

15. Сутність комічного в:

- а) суперечності;
- б) смішному;
- в) здоров'ї.

16. "Сміх-айсберг" із підводним змістом:

- а) іронія;
- б) сарказм;
- в) жарт;
- г) насмішка.

17. Горгієвською фігурою називають:

- а) парцеляцію;
- б) орнаментику;
- в) період.

18. Парцелятом називають:

- а) вокативне речення;
- б) нагнітання однотипних синтаксичних одиниць;
- в) меншу частину цілісної змістово-синтаксичної структури, інтонаційно та пунктуаційно ізольовану.

19. Визначте стилістичну фігуру в поданих прикладах:

- а) Це було горде створіння. Як той дикий кінь, що ладен забити на смерть того, хто посміє доторкнутись до нього рукою (Багряний);
- б) Спілі шпанки, як дівоче намисто, як дівочі губи, між зеленим листом (Багряний);
- в) Я дивлюсь на небо, а воно глибоке-глибоке та синє-синє, а зірок тих, а зірок! (Остап Вишня).

20. Тавтологічний модифікатор наявний у прикладі:

- а) Вікодавня й вічно молода красуня Прага (журн.);
- б) Дні і ночі, ночі і дні у великій роботі (Остап Вишня);
- в) Любов і ласка, ненависть і гнів Спалахують в рядках, як блискавиці (Симоненко).

21. Визначте основну стилістичну фігуру античної риторики в поданому прикладі:

Нехай ідуть одвічними шляхами
планети в чорній глибині,
нехай однаково чоло з димами
схиляють в море наші дні,
нехай у лапах вашої гордині

в безодню тріпає земля, –
на бій із вами виступить віднині
душа знеможена моя! (Осьмачка)

22. Назвіть дві фігури, які суміщаються, а ступінь експресивності висловлення значно збільшується:

Кати! кати! людоїди! Наїлись обоє, Накралися; а що взяли На той світ з собою? (Шевченко).

23. Використання стилістично маркованих одиниць, які належать до різних стилістичних планів:

- а) інтердепенденція;
- б) констеляція;
- в) актуалізація.

24. Артистична фігура мовного виразу, на думку Квінтіліана:

- а) стилістична фігура;
- б) стилістичний прийом;
- в) стилістичний засіб.

25. Для орнаментальної прози властива така стилістична фігура:

- а) замовчування;
- б) лейтмотив;
- в) паліндром.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Практична стилістика як лінгвістична дисципліна: мета, предмет, завдання та методи дослідження.
2. Структура стилістики. Основні поняття та категорії.
3. Поняття про функційні стилі української мови: комунікативна мета, сфера реалізації мовних засобів, форми існування, специфіка.
4. Предмет і завдання фоностилістики. Евфонічні засоби української мови.
5. Звукосимволізм. Звуконаслідування та його види. Звукова організація мови та її стилістичне використання.

6. Стилiстичне навантаження слова та стилiстично-функцiйна диференцiацiя лексичного складу української мови. Стилiстично нейтральна i стилiстично забарвлена лексика.
7. Стилiстичнi можливостi полiсемii. Тропiка.
8. Стилiстичнi можливостi омонiмii.
9. Паронiмiя як стилiстичний засiб i як вада тексту.
10. Каламбур. Парономазiя.
11. Синонiмiя, антонiмiя в рiзних стилях мовлення.
12. Парафрази та евфемiзми як компоненти синонiмiчного ряду, iхнi стилiстичнi функцii.
13. Лексика української мови з погляду походження. Стилiстичне використання iншомовних слiв.
14. Поняття про лексичнi дiалектизми, неологiзми та застарiлi слова, мовнi штампи й канцеляризми. Стилiстичнi функцii.
15. Стилiстичне використання антонiмiв. Функцiя протиставлення, зiставлення, антонiмiчної градацii. Антитеза. Епiтет-оксиморон. Прийом антонiмiчної iронii.
16. Поняття про iсторизми та архаїзми. Анахронiзми.
17. Номiнативні й стилiстичнi функцii неологiзмiв. Загальномовнi та iндивiдуально-авторськi неологiзми.
18. Соцiально й територiально обмежена лексика.
19. Термiни в рiзних стилях мови. Мовнi i стилiстичнi функцii професiоналiзмiв, жаргонiзмiв та арготизмiв.
20. Стилiстичний аспект емоцiйно-експресивної й розмовно-просторiчної лексики. Дiалектизми в загальнонароднiй i лiтературнiй мовi.
21. Плеоназм, тавтологiя як стилiстичнi фiгури й вада тексту.
22. Тропи як асоцiативно-образнi елементи художнього мовлення. Стилiстичне використання багатозначностi.
23. Види (метафора, метонiмiя, синекдоха, епiтет, порiвняння, гiпербола, лiтота), стилiстичнi можливостi.

24. Фразеостилістика. Фразеологічний зворот. Прислів'я, приказка. Крилатий вислів. Афоризм. Парадокс. Літературна цитата. Ремінісценція.
25. Функції фразеологізмів у різних стилях мови. Фразеологічні синоніми й антоніми. Трансформація фразеологічних одиниць. Стилiстичні функції.
26. Класифікація фразеологізмів: за структурою, за функційно-стилiстичною маркованістю, за способом з'єднання складників. Образність, емоційність, експресивність як основні риси сталих висловів.
27. Стилiстичні властивості суфіксації. Стилiстичні властивості префіксації. Основоскладання, словоскладання, редуплікація та їхні стилістичні функції. Стилiстична роль потенційних слів та okazіональних утворень.
28. Стилiстичне використання категорії роду й числа іменників у текстах різних стилів. Варіанти відмінкових форм іменників.
29. Стилiстичні ресурси прикметників. Форми ступенювання. Повні і короткі, стягнені й нестягнені форми прикметника, їхні стилістичні можливості.
30. Стилiстичний ефект дієслів різних семантико-граматичних груп. Поняття про розщеплені присудки.
31. Складні випадки керування та узгодження. Семантико-стилiстична специфіка окремих форм.
32. Стилiстичні можливості займенників. Національна специфіка прислівників.
33. Синонімія числівників. Сполучуваність числівників з іменниками.
34. Синонімія прийменникових конструкцій.
35. Прийменникові конструкції російської мови і їхні відповідники. Особливості вживання сполучників.
36. Стилiстичні функції різних типів членів речення.
37. Стилiстична роль двоскладних та односкладних речень. Називний уявлення, композиційний злам, композиційна рамка.
38. Стилiстика ускладнених простих речень (блок однорідних членів, відокремлені члени, звертання, вставні та вставлені конструкції).
39. Стилiстика неповних речень.

40. Стилїстика складних речень.
41. Перїод як особлива синтаксична конструкція: структура, інтонація, різновиди. Види перїодів (класичний, обірваний, незамкнений, обрамлений) та їхні стилїстичні особливості.
42. Форми прямої мови. Цитування, ділове відтворення висловлювання, вільна пряма, невласне пряма, здогадна пряма, напівпряма мова.
43. Стилїстичні фігури як особливі синтаксичні конструкції з оригінальною формою. Функції стилїстичних фігур. Фігури мови: повтори, тавтологія, плеоназм, лейтмотив, рефрен, полісиндетон, асиндетон, амплїфікація, градація.
44. Парцеляція, еліпс, замовчування, палїндром, риторичне питання, запитання і відповідь. Їхні стилїстичні можливості.
45. Стилїстичні прийоми.
46. Орнаментика.
47. Стилїстичні засоби сміхової культури.
48. Активний і пасивний звороти мовлення, особливості їх використання. Порядок слів у реченні. Функції прямого та зворотного порядку.
49. Різновиди усного монологічного мовлення. Ознаки діалогічного мовлення.
50. Особливості полілогу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Голубовська І. В. Практична стилїстика української мови : навч.-метод. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2010. 124 с.
<http://eprints.zu.edu.ua/6939/2/123.pdf>
2. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення : навч. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 228 с.
<http://foreign-languages.karazin.ua/resources/0535e69685280f454e3aff41635628bc.pdf>

3. Пентилюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 224 с.
http://filelibsnu.at.ua/navchalno-metod/documentoznav/Dilove_spilkuvannia_Panteluk2011.pdf
4. Погиба Л. Г., Голіченко Л. М., Кавера Н. В., Житар І. В. Культура української мови та практична стилістика. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 197 с.
5. Попович А. С., Марчук Л. М. Стилiстика української мови : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
<http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/601/%D0%9F%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%90.%20%D0%A1%D1%82%D0%B8%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
6. Романченко А. П. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.-метод. посіб. : у 2 ч. Частина 1. Одеса : Астропринт, 2012. 92 с.
7. Степанова О. Культура мовлення та виразне читання : навч.-метод. посіб. Рівне, 2014. 162 с.
8. Фаріон І. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей) : монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. 332 с.
9. Форманова С. В., Романюк І. В. Основи культури й техніки мовлення : навч. посіб. Одеса : ПолиПринт, 2018. 144 с.

Додаткова

1. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови : навч. посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. 256 с.
2. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ : Наук. думка, 2010. 432 с.

3. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2014. 124 с.
4. Дорошенко Т. С. Словник труднощів української мови. Харків : Торсінг плюс, 2010. 416 с.
5. Дружинець М. Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти : монографія. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. 580 с.
6. Єщенко Т. Феномен художнього тексту: комунікативний, семантичний і прагматичний аспекти: монографія. Львів : Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2021. 470 с.
7. Єрмоленко С. Я., Вокальчук Г. М., Ганжа А. Ю., Гнатюк Л. П., Сюта Г. М. Територія мови Тараса Шевченка : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. 348 с.
8. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова : підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Вперед, 2014. 448 с.
9. Літвінова І. М., Котукова Т. В. Українська мова для іміджу та кар'єри. Харків : Ранок, 2019. 160 с.
10. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного. Київ : Либідь, 2013. 359 с.
11. Романченко А. П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти : монографія. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. 541 с.
12. Романченко А. Епітетна об'єктивація етнокультурних кодів. *Причорноморські філологічні студії*. Одеса : Гельветика, 2023. Вип 1. С. 37–42. <https://journals.onmu.in.ua/index.php/philology/article/view/222/356>
1. Романченко А. П. Лексичні фразеоваріанти як складники узуальної фразеології. *Записки з українського мовознавства*. Одеса : Полипринт, 2020. Вип. 27. С. 13–20.
13. Романченко А. П. Матеріали до практичних занять із ділової української мови. Одеса, 2011. 77 с.

14. Романченко А. Тропеїчна система метеорологічного дискурсу Наталки Діденко. *Граматичні читання – XI*: матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції 13-14 травня 2021. Вінниця : Твори, 2021. С. 209–213.
15. Романченко А. Тропіка пейзажного опису Ю. Яновського. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Ужгород : ПП Данило С.І., 2023. Вип. 2 (50). С. 381–386.
16. Романченко А. П. Фразеосфера елітарної мовної особистості Петра Сороки: етнокультурне та особистісне. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич : Гельветика, 2020. С. 223–228.
17. Романченко А. П., Бабенко Л. Е. Вербалізація візуального в художньому пейзажі. *Одеська лінгвістична школа: виміри сьогодення* : колект. монограф. Одеса : Видавець С. Л. Назарчук, 2023. С. 112–120.
18. Романченко А. П., Бугаєнко Л. П. Лексико-стилістичні параметри прогнозу погоди елітарної мовної особистості синоптика. *Одеська лінгвістична школа : траєкторії досліджень* : колект. монографія. Одеса : Полипринт, 2021. С. 16–25.
19. Романченко А. П., Бугаєнко Л. П. Специфіка функціонування фразеологічних одиниць у творчості Василя Полтавчука. *Одеська лінгвістична школа: класичне і новітнє* : колективна монографія / за заг. ред. Ковалевської Т. Ю. Одеса : ПолиПринт, 2019. С. 217–222.
20. Романченко А., Ковалевська Т., Дружинець М. Компаративна парадигма прози non-fiction: поліаспектний лінгвістичний вимір. *Езиков свят. Orbis Linguarum*. Vol. 21. Issue 3. С. 51–62
https://ezikovsvyat.com/images/stories/issue%2021.3_2023/5.%20Romancgenko%20and%20&_51_62.pdf
21. Романченко А. П., Стрій Л. І., Бугаєнко Л. П. Комунікативно-прагматичні параметри апосіопези в поетичому мовленні Ліни Костенко. *International scientific conference «Innovative aspects of the development of philological*

sciences» : conference proceedings (April 5–6, 2023. Częstochowa, the Republic of Poland). Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. С. 12–15.

<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/323/8887/18591-1>

22. Савчук Р. Л. Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Практична стилістика». Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2019. 64 с.
<http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1457/1/%D0%A1%D0%B0%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%A0.%D0%9B.%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B0.pdf>
23. Чабаненко В. А. Стилiстика експресивних засобiв української мови. Запорiжжя : ЗДУ, 2012. 351 с.
24. Яцимирська М. Г. Культура мови журналіста : навч. посiб. Львiв : ПАiС, 2017. 168 с.
https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Posibnyk_pdf.pdf

Електронні інформаційні ресурси

1. www.library.edu-ua.net/ – Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського.
2. www.onu.edu.ua – інформаційний портал Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
4. <http://www.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.
5. <http://www.ukrbook.net> – Книжкова палата України імені Івана Федорова.
6. Journals.uran.i.ua – Наукова періодика України.
7. <http://onu.edu.ua/uk/> – сайт Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Навчальне видання

СТИЛІСТИКА ТА КУЛЬТУРА МОВИ

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова та література

Електронне практичне видання

Укладач:

Романченко Алла Петрівна

В авторській редакції

Затвердж. авт. 16.01.2025. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.
Обсяг 0,8 МБ. Зам. № 2913.

Видавець і виготовлювач
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.
вул. Університетська, 12, м. Одеса, 65082, Україна
Тел.: (048) 723 28 39, e-mail: druk@onu.edu.ua